
Emne: Høring av strategi for forvaltning av hjortevilt (hjorteviltstrategi) – Innspill fra Bonde Ove Martin Heskestad, deres referanse 24/83140-2.

Til: Postmottak landbruksdirektoratet <Postmottak@landbruksdirektoratet.no>

Sendt: 02.11.2025 23:51:53

Fra: Ove Martin Heskestad <ove.m.heskestad@hotmail.com>

You don't often get email from ove.m.heskestad@hotmail.com. [Learn why this is important](#)

Tomstad 1/11-2025.

Høring av strategi for forvaltning av hjortevilt (hjorteviltstrategi) – Innspill fra Bonde Ove Martin Heskestad, referanse for høringen 24/83140-2.

Jeg Ove Martin Heskestad ønsker å gi følgende innspill til strategien for forvaltning av hjortevilt og med særlig vekt på 5 fem satsingsområdene med målsettinger og tiltak som sammen bygger opp under visjonen. Fordelt over; 0. Generell vurdering av tidligere strategiprosesser 1. Grenseløs forvaltning 2. Arealbrukskonflikter 3. Vilthelse 4. Fremtidens jaktutøvelse 5. Hjortevilt..

0. Generell vurdering av tidligere strategiprosesser.

Ser til min store forundring at denne høringsprosessen ikke ser med tilbake på tidligere måloppnåelse og da spesielt de 3 innsatsområdene og de 9 fyrårnene punktene som ble grunnlaget for prosessen i 2009.

Enkelt og greit ble liten måloppnåelse på de fleste av de 12 punktene.

Det er fortsatt lav produktivitet i mange stammer og svært dårlig kondisjonering i de områder med tetthet av dyr og spesielt i områder hvor sameksistens mellom av flere av hjorteviltedyrene som elg/hjort/rådyr. For oss bønder i områder med store beiteskader er en gjenganger og at samarbeidet med vald og kommune samt fylker IKKE fungerer. Dette kommer spesielt fram i leveområder for hjort og der hvor samarbeidet åpenbart ikke fungerer og ble direkte sabotert over kommune-, fylkesgrenser. Det virker å være et behov for økt samarbeid mellom grunneiere i vald hvor "FLERETALLET" styrer og ikke LOVER og intensjonene i forskrifter.

For meg som Bonde er helt klar dyrevelferd ansvaret SKAL plasseres slik;

Jeg som bonde er ansvarlig for dyrevelferden fra bufeet blir født til slaktebil har mottatt dyret.

For hjortevilt er kommunen/kommunene ansvarlig fra dyret er født til jegeren trekker av skuddet for avliving...

Dyrevelferd er ikke styrende for forvaltning og for min kommune er det IKKE "magemål" på hvor mange dyr det er plass til, KRAV til sameksistensanalyse vil avsløre hvorfor enkelt hjortevilt vokser over alle grenser og gir en beitetilgang som IKKE kan forsvare slike bestander størrelse av elg/hjort og rådyr. For flere områder rundt oss har hjorten vokst og alle grenser og elg(en) en nå ikke eksisterende, i overgangsperioden så vi flere dør elg enn vi så levende elg. Nå som hjortebestanden har vokst enda mer, er rådyrtetthet under sterkt press.

Sameksistens for hjortevilt må settes som prioritering nummer "1" i all «Strategi for forvaltning av hjortevilt» og kommune må dokumentere at de har beitegrunnlag for de hjortevilt de ansvaret for i sin forvaltning.

1. Grenseløs forvaltning.

Erfaring med kommunes sabotering av egen målsetting om etablering av "Leveområde" blir ikke følget opp da det ikke passer med den uformelle organisasjonen som gjelder og er styrende for forvaltningen. Kommunen toer sine hender og sier det er for mye arbeid vil ikke være med i de ulike prosjektene som NIVA driver med innfor dette området.

Hovedproblemet er at kommune har all makt og det finnes ikke sanksjonsmuligheter på kommuner som ikke vil, håpløst spør dere meg..

For hjort er etablering av leveområder det eneste for har dokumentert virking.

2. Arealbrukskonflikter.

Viltulykker over en hvis norm må "Risiko vurderes", enkelt og greit.

Vilttettheten må reduseres til Norm gjennom krav til forvaltningen, Dette kravet kan ikke flertallet i forforvaltningen "Fravike".

Vil bruk et eksempel; som alle kjenner til ble " Trollstigen" stengt som følge av for høy risiko sa Mesta i Møre og Romsdal.

Hva var rammen for den vurderingen, jo 5 små steinsprang over 2 år, resultat veien ble stengt som følge av stein på veibanen på maks 1 kg.

Under vår driftsbygning på FV(en) har det 5 hjort påkjørsler og 4 rådyr påkjørsler på under et år, resultat INGEN TILTAK fra kommunen. Jeg som bonde med 3 kontakter mellom hjort og traktor er ikke i tvil, en småstein under bilen er ingenting mot en hjort i frontruta i 80 km/t.

Normer på maks hjortevilt må etableres og følges opp med "fri jakt" hvis ikke kommunen klarer normen, eksempel maks hjort sett pr. jegerdag på maks 3,0 for alle områder (eiendommer/jaktlag/vald) IKKE noen snitt verdi for helekommunen.

3. Vilthelse.

Her er det viktigste å ha fokus på "sameksistens" og beitegrunnlag samt kommunes ansvar for ikke ha flere dyr enn det er beitegrunnlag for.

Sameksistens med de 3 hjortevilttyrene" vi har vårt område.

Har gjennomført dette ved en matematisk matrise analyse på dette ved hjelp av underlag fra Mysterud(2000) for eksempel ved ""Diett overlapp mellom sympatric elg og rådyr beregnet med Schoeners indeks om vinter, mens gjennomsnittlig diettoverlapping mellom elg og hjort er en 1/3 del om vinteren"". Analysen viser en sterk belastning og overbeiting av hjortedyr med "**Beitebelastningsfaktor på 3**". Denne overbelastningen kommer som en følge av meget høy Hjorte bestand og en stor Rådyr bestand og som gir Elgen et meget presset beitegrunnlag, som også er sannsynlighets grunnlag for en meget svak Elg status. Og ser en på topografien med mye bløte

myrer er dette også en medvirkningene årsak til at Elgen sliter som følge, ref. Wam (2023) at Elgen beiter ikke på myrer ved ""Trær som vokser på myr er lite smakelig for elg, trolig på grunn av pH og stor vannmetning"".

Denne vurdering er belyst ved å analysere de 2 laveste kalve-vektene/år er en tidlig indikator på "problem dyr som sliter med vekta

Snitt vekt for de 2 laveste kalve-vektene/år er en tidlig indikator på "problem dyr som sliter med vekta";

2012/13 er 31+25kg gir 56/2 =28kg +/- 3
2013/14 er 33+30kg gir 63/2 =31,5kg +/- 1,5
2014/15 er 36+36kg gir 72/2 =36kg +/- 0
2015/16 er 41 kg gir 41 = 41kg +/- 0
2016/17 er 32+32kg gir 64/2 =32kg +/- 0
2017/18 er 0 gir 0 =0 " ingen måleverdi" ...
2018/19 er 27+28kg gir 55/2 =27,5kg +/- 0,5
2019/20 er 26+29kg gir 55/2 =27,5kg +/- 0,5
2020/21 er 12+24kg gir 36/2 =18kg +/- 6
2021/22 er 24+23kg gir 47/2 =23,5kg +/- 0,5
2022/23 er 7+13kg gir 20/2 =10kg +/- 3

Denne viser gjennom tallene for hjortetrekking i samme området ved prosjektet "Nye Veier og E39"egiske vilt-kameraer):

2018 observasjoner 600 hjortepasseringer, med en "Sett hjort per jegerdag" faktor på; 1,21.

2019 observasjoner 980 hjortepasseringer, med en "Sett hjort per jegerdag" faktor på; 1,23.

2020 observasjoner 1450 hjortepasseringer, med en "Sett hjort per jegerdag" faktor på; 1,34.

2021 observasjoner 1940 hjortepasseringer, med en "Sett hjort per jegerdag" faktor på; 1,79.

2022 observasjoner 2500 hjortepasseringer, med en "Sett hjort per jegerdag" faktor på; 1,59.

2023 er tilsvarende 2022 pluss, men pga. mye snø på kameraer, kan ikke eksakte tall oppgis "Sett hjort per jegerdag" **faktor på; 1,84.**

"Hvorfor alle disse tallene, jo de unike for et godt forvaltning underlag. Poenget er at vekta og antallet speilvender hverandre med 1/3 av vekt kontra en 3-dobling av observerte dyr i maks vekst for hjort. Variasjonen mellom kalve-vektene år for år er normalt innenfor samme spredning (+/- 3Kg), men hovedpoenget er at antall hjortepasseringer 3-dobler seg og gir en kvadratisk økning faktoren **"Sett hjort per jegerdag"**. **Generelt gir dette som ved all energivurdering/energien i beitepresset med; "Arealet under kurven kvadrerer seg" (en 3% økning gir 9% i antall).**

Mens dyrevelferden blir meget sterkt påvirket av dette ved små kalver og dyr som kommer sent i brunst og blir skutt under ordinær jakt uten å ha kalvet (fostret lever etter moren er skutt).

4. Fremtidens jaktutøvelse.

Foreløpig viser at termiske hjelpemidler ikke har gitt store endringer i observasjoner.

Termiske hjelpemidler og dens påvirkning på "sett/skuddet data" har ikke endret seg sier Naturdata på telefon 74335310.

Tilbakemelding fra Naturdata er at det ikke gitt retningslinjer på dette enda og eventuelle korrigeringsverdier i "sett/skuddet data", men de dyr som observeres og skal logges er de dyr som er sett visuelt med det gjennom vanlig øyesyn. "sett/skuddet data" bør sjekkes mot "Sett per jegerdag" mot "felt per jegerdag" og utviklingen på de 2 kurvene i parallellitet med hverandre. Matematisk sagt sier jeg at "den deriverte av de to funksjonene ikke skal vise avvikende utvikling" (stigningsvinkel er tilnærmet lik).

Eller sagt med et praktisk eksempel, stiger kurven som "felt per jegerdag" en stigning på 10% bør ikke utviklingen for "sett per jeger dag" være så mye større, hvis ikke kan en mistenke for stort bruk av termiske hjelpemidler.

5. Hjortevilt.

Enkelte jeger er blitt profesjonell utøver med mulighet for salg av kjøtt på et legalisert "svartmarked". Dette gjør samarbeid for de aktiv innen landbruk og skognæring kommer i et konstant mindretall og viltforvaltningen fungerer ikke. Beiteskader på innmark og skog følges ikke opp den aktive eieren av eiendommer blir presset til avvikling.

Som melkebonde i område med store beiteskader, dokumentert via beiteskadebur og inspeksjon av nyplantet skog er det IKKE økonomisk forsvarlig og forsetter med melke/skog produksjon på våre arealet.

Med beiteskader på 50-55% på innmark og 100% toppskudd skade på ny planting grantre, gir følgende kostnadsoverslag;

Kostnaden er Kr. 8,12 per FEm eller Kr. 1624 pr rundball..

Det mest viktig tallet i 2024 for Norsk Landbruk, samt det mest konkrete "tallet er Kr. 8,12 per FEm" som Tveit Regnskap står for, som nå er en del av Sparebank1-systemet og er gitt en i presentasjon av gjennomsnittlig produksjonskostnad for grovfor med et resultat på Kr. 8,12 per FEm for regnskapsåret 2023, ref. vedlagt oppsett.

Hva betyr dette? Jo, for å produsere 1 liter melk i snitt må en i en energi beregning bruk; kraftfor, grovfor og vann, sum Kr. 5,895,

mens en snitt melkeprisen for 2024 blir Kr. 6,02, men var Kr 5,74 for 2023;

Gir 12,5 øre per liter melk til bonden, mens hvis alle tall er for 2023 taper Bonden 15,5 øre per liter melk og som må bonden intern subsidiere...

Eller for å produsere kjøtt i en energibalanse gir en grensekostnad på kr. 1259 pr. rundball med 200 FEm per ball, MEN når kostnaden er Kr. 8,12 per FEm eller Kr. 1624 pr rundball må bonden intern subsidiere med Kr. 365 per rundballe eller Kr. 1,83 pr FEm....

For kontrollert område på Vindmølleheia er skadene vurdert tilnærmet 100% på toppskudd under gjennomganger de siste 5 år.

Ved utakt av verditapet er basert på 100% "Toppskudd skader", gir høy prosent slip av bunnstokk og snittet av Rogaland (Kr. 1994) og

Hordaland (Kr. 2036) med tilsvarende alder. (ref. NIBIO RAPPORT | VOL. 8 | NR. 39 | 2022 "Beiteskade av hjort i foryngingsfelt og ung produksjonsskog av gran og furu" side 69 ved tabell 43.).

Dette gir et estimert verditap i "Nåtid" på NOK 2015,- pr. daa for området/ vindmølleheia..

Eller for å si det på en annen måte, ved 250 granplanter (2x2 meter) pr. daa vil verditapet pr. plante utgjør; NOK 8,-.

Granplanten ferdig plantet kostet ca. NOK 6,5,-, oppsummert er verdien av planten bort og med en KPI justering **et totalt tap på NOK 17,10 i "Nåverdi" pr. granplante...**

Det er disse kostnadene en må forhold seg til i all forvaltning.

Med Vennlig Hilsen
Ove Heskestad